

«Согласовано»
Зам директора по УВР
ГБОУ «СОШ№3 г.Назрань»

Евлоева М.К.
« 4 » 09 2023г.

«Утверждаю»
Директор ГБОУ
«СОШ№3 г.Назрань»

Янарсанова М.Г.
« 5 » 09 2023г.

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ПРЕДМЕТУ
"Ингушская литература"
7 класс.**

Составитель: Гагиева Т.Ю.
Учитель ингушского языка и литературы
ГБОУ «СОШ№3 г.Назрань»

7- ча классе г1алг1ай литературах йола балха программа

Г1алг1ай литература кхыдола предметаш санна базови дешара дисциплина я. Цун керттера декхар да дешархой эхь – эздел долаш, долчунна лоарх1ам болаш, мехка истори дикаг1а довзаш, кхетамца кхебар.

Г1алг1ай литература базови ларда т1а 1омадаро аьттув хулийт дешархошта вай къаман литература дег1адара накъаш довзийта, цо хьабена чоалхане никъ теркалбайта, замано д1адеххача бесса цун декхараш а идейни чулоацам а хувцалуш хилар теркалде. Балха план в1ашаг1ьелла я исбахьален произведенеш урокашка а классал араhya а дешархоша к1оаргга уйла а еш, чулоацам бешаш, цун тохкам беш, болх д1ахьоргболаш; цул совг1а, цо кхоачашду кхы а 1алаьмате боккхача лоарх1ама декхараш: дешара навькаш лакхьяр, дешархой дувзаденна къамаьл шаьрдар.

Ер программа отгаяь я 5-11 классашта лаьрх1а йолча республикански программа ларда т1а. Автор Л.Б.Зязикова. Магас. 2012, «Г1алг1ай литература» хрестомати Л.Б.Зязикова 8 класс».Магас. 2011.К1ира 2 сахьата,шера 68 сахьата лаьрх1а я ер программа.

Программо белгалъяхай г1орбаьннача г1алг1ай йоазонхой лоарх1а мег1а йола говзама произведенеш, цар тема, керттера уйла, турпалхой васташ, пайда эцийт цар т1а лелабеш болча ц1енача, говзамеча меттах.

Школе 1омае еза произведенеш къоастаеш, терко т1аяхийтай лакха исбахьален говзалца язъяь хилара, дешархошта нравственни кхетам луш, цар сакхетам лакхбеш, Даьхе а гонахьяра алам а деза а уж 1омабеш хилара.

Программо хьакъоастадаьд литературни произведеней чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара, литературни теори дикаг1а йовзийтара эшаш дола декхараш накъаши:

- Кхетамца, уйла а еш, исбахьален произведенеш ешар;
- Шаьра, къоастанеш дешар.

- Тайп – тайпара чулоацам хьабувцар (Текста гарга, хоржаш, хаттарашта жоп луш, автора цӀерах, дешархочун ший цӀерах ишт. кх. дӀ.).
- Стихай, байтий тексташ дагахь 1омаяр.
- Исбахьален произхвденей тайпа, жанр белгалгъяр.
- Автора керттера уйла гучайоаккхаш йолча эпизодий анализ яр.
- Дешархой классе а классал арахьа а ешаш йола произведенеш шоай лоӀаме (самостоятельно) яшха, керттера маӀан а, уйла а гучаяккха 1омабар.
- 1омаеча текстах, цун чулоацамах, цун лоархӀамах шоашта хетар ала дешархой 1омабар.
- Йозонхочун вахара а кхоллама а никъ тахка, цо айяь проблемаш белгалгье, цар мах хоадабе дешархой 1омабар.
- Дувзаденна къамаьл шаьрдар.
- Кертерча турпалхой оамалаш, царна юкьера юкъ – моттиг, конфликт белгалдар.
- Говзамеча наьна метта торонаш – эпитеташ, дустараш, метафораш, дийндар, кицаш, фразеологизмаш къоастаяр, произведене идейни чулоацам къоастабара, цар леладу гӀулакх белгалдар.
- Рефераташ, докладаш; исбахьален произвденей чулоацам тохкаш кхоллама балхаш дар, дувзаденна къамаьл шаьрдар.
- Дешархой эхь - эздел долаш, хӀама довзара, тахкара тӀакхувш, гуманистически сакхетам болаш, ший граждански позиции йолаш, Даьхенцара безам лакха болаш, ший къам а, къаман истории а литература довзара тӀакхувш 1омабар.
- ГӀалгӀай литературо дегӀадоагӀаш хьабена чолхане никъ, кхыча къамий литература юкьера цун моттиг йовзаш, дешара культура дегӀайоалаеш болх бар.
- Произведене чулоацамгеи куцагеи хьежжа йоккха эпически произведенеш тахка, цар исбахьален белгалонаш къоастае дешархой 1омабар.
- Кхоллама, тохкама балхаш деш шоашта эшаш йола материал, информаци журналаш тӀара, газеташ тӀара, тайп – тайпарча тексташ тӀара, Интернете лаха, нийсье дешархой 1омабар.

7 класе дешархоша дагахъа а йоазонца а де дезача балхий тайпаш:

Произведени къоасташ 1 оешар.

Керда дешаши къамаъла доакъоши къоастадар, 1 омадар.

Ший къамаъла план оттаяр.

Хаттарашта лоацца а даържа а жоп далар.

Говзаме, проблемни хъисапе, ц1ена литературни мотт а болаш, сочиненеш е лоацца кхоллама балхаш де хар.

Литературни темах доклад яр, рефераташ кийчдар.

7 классера дешархошта ха дезар:

Произведенеш тохкаш цар говзаме чулоацамга хъежжа нийса ма1ан кхетаде.

Турпалхой сурт – сибаташ дашха, бакъ – харц турпалхой къоастабе, биста .

Произведеней кертера а кертера йоаца а проблематика гучаяккха.

Йийшача произведене общественни лоарх1ам а керттера ма1ан а къоастаде.

Дийшача книжкахи, б1аргадайнача фильмах е спектаклех лаъца къамаъл дде, рецензии язъе.

Литературоведчески а критически а статьяш нийса кхетае а цар чулоацам тахка.1омаеча произведеней сюжет, композици,цар белгалонаш ха.

Говзаге г1ирс кьоастабе, метта говзал гучаяккха.

№	Тема	Урока тайпа	Сахьа т	Таьр ахь	Урока лоархам	Кхоачам	Дош лорг	Ц1аг1ар а болх
1	Деша говзал. <i>Багахбувцама жанраш.</i>		1		Дешаговзалгучайоаккхашхоам бар, наьнаметтацарабезамсовбаккхар.			Оаг1. 3-6 хатт.
2	Наьрт- орстхой дувцараши оамалаши	Керда тема хьехар	1		г1алг1ай багахбувцамах бола кхетамбалар,турпалаиллейчулоацамбо взийтар; къамансийдолчакъантийсйлакхалоатт е 1омабар ;нийса , кхетадешдешара навькаш дег1айоалаяр			Оаг1. 7-8 йоаз.б.
3	Оаламашкара турпалаш.	Керда тема хьехар	1		цуиллечулоацамбовзийтар ; нравственникхетамбалар;шаьрадешара навькаш дег1айоалаяр			Оаг1. 8-12 цхьадакъа 1омаде
4	Оаламий белгалонаш.	Кердадаккхар	1		багахбувцамах 1омадьр кердадаккхар; нравственникхетамбалар;кхетадешдеш аранавькашкхяр .			Оаг1.13-16 хатт.
5	Сеска Солсеи Села Пир1ийи.	Дувзаденнакъ амаьлшаьрдар а урок	1		дешархойдувзаденнакъамаьлшаьрдар			Иллешдеш а
6	Хьалха баьхача нахах.	Керда тема хьехар	1		КоазойНурдин «Тхаба-Ерд» деша, Даьхенцарабезамсовбаккхар.	хьокхамапо соби.		Оаг1.17 хатт.
7	Диь бера нана	Керда тема	1		ОзанаькъанСалман «Наьсар»			Оаг1. 18 дагахьа

		хъехар			яхастихотворение шар, наънаметтацарабезамсовбаккхар.			
8	Сеска Солсеи К1инда Шоаи. Колой К1анти Сеска Солсеи.	Керда тема хъехар	1		Чаккиев С. вахараникъ а цу очерка чулоацам а бовзийтарле-та; нийса, кхетадешдешаранавыкаш дег1айоалаяр .			Оаг1. 19- 25 йоазонбол х
9	Колой К1анта оамалаш.	Керда тема хъехар	1		Мерешкнакъбан Султан «Г1алг1а ва со» яха стихотворение шар, Даъхенцарабезамсовбаккхар			Оаг1.287х атгаращ
1 0	Антитеза.	Керда тема 1омаери из ч1оаг1яри	1		цудувцарачулоацамбовзийтар де-та; Даъхенцарабезамкхебар ;нийса ,кхетадешдешаранавыкашшаъръяр .	книжкаш		Оаг1.26-28 хатт.
1 1	Наърт-орстхой фу хадар.	Керда тема хъехар	1		Боков А. вахараникъ а цу очерка Ид.чулоацам а бовзийтарде- та;кхетадешдешаранавыкаш дег1айоалаяр .			Оаг1. 29- 53 хатт.
1 2	Наъна кулг.	Керда тема хъехар	1		Аушев М. вахараникъ а цупоэмайI д. чулоацам а бовзийтар де- та;Даъймехкацарабезамкхебар ; шаърадешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1.54-58 чул.
1 3	Б1ехали миска саги.	Керда тема хъехар	1		Базоркин И. Биографи а цудувцарал д. чулоацам а бовзийтарде- та;Даъхенцарабезамкхебар ;кхетадешдешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1. 60- 70 хатт.
1 4	Кодзоев Нурдин Х1ал-Ерд.	Дувзаденнакъ амаълшаърдар а урок	1		дешархойдувзаденнакъамаълшаърдар			Дувцараш деша
1	Кл./д. Торшхоев Иб. кхоллам.	Керда тема хъехар	1		Озиев С. вахараникъ а цустихотворенечулоацам а бовзийтар			Оаг1. 72- 73 даг.

5					де-та; шаъра ,къоас-тадешдешаранавыкашкхяр .			
1 6	Хамхоев В. Маът-лоам.	Керда тема 1омаяр	1		«Шин з1амигача саго баъбарт» яхапроизведенидешар, кхетадешдешаранавыкашлакхяр .	Таблицашк нижкаш		Оаг1. 73- 89 чул.
1 7	Заъзиков дагалаъца.	Керда тема хъехар	1		Боков А. вахараникъ а "Тиша ц1а" яхачаповестаI- IV д. чулоацамбовзийтар де-та ; патриотически кхетамбалар;кхетадешдешаранавыкаш дег1айоалаяр .			Оаг1. 90- 117 чул
1 8 - 1 9	Плиев А. Бартаца дах са къам. Даъхенга.	Керда тема хъехар	2		Боков А. вахараникъ а "Тиша ц1а" яхачаповестаI- IV д. чулоацамбовзийтар де-та ; патриотически кхетамбалар;кхетадешдешаранавыкаш дег1айоалаяр .			Оаг1. 90- 117 чул
2 0	Долгиева Х. Магас.	Керда тема хъехар	1		ВедажнаъкъанАхъмад « Кхоллам» яхадувцардешар, кхетадешдешаранавыкаш дег1айоалаяр .			Оаг1.251- 268
2 1 - 2 2	Базоркин И. Сай.	Керда тема хъехар	2		цудувцарачулоацамбовзийтар;патриот ическикхетамбалара де-та;нийса , кхетадешдешаранавыкашлакхяр .	Хъокхамата блицаш, пособи.		Оаг1. 121- 127
2 3	Беков Т. Сердало. Чахкиев С. Сердало.	Керда тема хъехар.	1		Зязиков Б. вахараникъ а укхдувцарачулоацам а бовзийтарде- та;патриотическикхетамбалар;кхетаде			Оаг1.135- 140чул

					шдешаранавыкашкхяр .			
24	Беков Т. Ший хьакъ шийга дахар.	Керда тема хьехар	1		цудувцарачулоацамбовзийтар;патриотическикхетамбалара де-та;нийса , кхетадешдешаранавыкашлакхяр .			Оаг1. 141-145
25	Заъзиков Б. Марац. Наъна мотт.	Керда тема хьехар	1		Осмиев Хь. вахараникъ а цудувцарачулоацам а бовзийтар де-та;нравственникхетамбалара; кхетадешдешаранавыкашкхяр .			Оаг1.146-151чул
26	Муталиев Хь-Б. Кортамукъа лаъча.	Керда тема хьехар	1		Яндиев Дж. вахараникъ а цустихотворенечулоацам а бовзийтар де-та; шаъра, къоастадешдешаранавыкашкхяр .			Оаг1. 152-153
27	Яндиев Дж. Гуйра.	Керда тема хьехар	1		цустихотворенечулоацамбовзийтарде-та;патриотическикхетамбалар ; шаъра, дешаранавыкашлакхяр .			Оаг1.153-154
28	ЯнднаъкъанХамарзийЖам. Г1ала яг1а.	Керда тема хьехар	1		цу стихай чулоацам а вайдаъхьалхахинна хала вахар а довзийтар де-та ; къаманистори к1оаргаг1а довзийтар;шаърадешаранавыкаш дег1айоалаяр .	Хьокхаман особи		Оаг1.154-156даг.
29	ЯнднаъкъанХамарзийЖамалда Керда шу.	Керда тема хьехар	1		цустихотворенечулоацамбовзийтар ; Галамцара безамкхебар;шаъра, къоастадешдешаранавыкаш дег1айоалаяр .			Оаг1.157 дагахъа
30 -	Сочинени «Мишта дездир аз Керда шу»	Дувзденнакъа маълшаърдар	2		дешархойдувзденнакъамаълшаърдар			Стихашеш а

3 1								
3 2	Метта говзал. Метафора .	Керда тема хъехар	1		цустихотворенечулоацамбовзийтар де-та; нравственникхетамбалар де-та ; шаъра, кьоададешдешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1.158-159хат
3 3	Эсмурзиева М. Книжка.	Керда тема хъехар	1		цупоэмайчулоацамбовзийтар; къахъегачанаъхасийде Iомабар; шаъра , кьоададешдешаранавыкашкхъяр .			Оаг1.159-163хат
3 4	Озиев С. Вахара лараш.	Керда тема хъехар	1		Чахкиев С. вахараникъ а цудувцара I д. чулоацам а бовзийтар де-та; нийса , кхетадешдешаранавыкаш дег I айоалаяр .			Оаг1.164-182чул
3 5 - 3 6	Озиев С. Къахъегам. Барт-Цъхоаг Iо.	Керда тема хъехар	2		Чахкиев С. вахараникъ а цудувцара I д. чулоацам а бовзийтар де-та; нийса , кхетадешдешаранавыкаш дег I айоалаяр .	Книжкаш,		
3 7	Кл/д. Игорь Ляпина кхоллам.	Керда тема хъехар	1		цудрам.поэмай I д. чулоацамбовзийтар де-та; даъйвахар кIоаргаг Iа довзийтар ; шаъра, кьоададешдешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1.183-212хат
3 8	Хамхоев А. Наъкъаш дехкараш.	Керда тема хъехар	1		Йоазонхочунвахараникъ а цу стихай чулоацам а бовзийтар де-та; Даъхенцарабезам кхесбар ; шаъра дешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1. 120 даг.

39	Хамхоев А. Хоастам бу аз.	Керда тема хъехар	1		Йоазонхочунвахараникъ а цу стихай чулоацам а бовзийтар де-та; Даъхенцарабезам кхебар ; шаърадешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1. 119 анализ
40	Хамхоев А. Дак.	Керда тема хъехар	1		Угурчиев А-Г. вахараникъ а цустихотворенечулоацам а бовзийтар де- та ;Даъймех-кацарабезамкхебар;шаърадешаранавы каш дег Iайоалаяр			Оаг1.217-219чул
41	Веджижев А.Муте новраш.	Йоазувшаърда р	1					Оаг1.219-220хаг
42	Литература тIа беламе долдох.	Керда тема хъехар	1		ЭгиевХъ. вахараникъ а цудувцарачулоацам а бовзийтар де-та; нийса ,кхетадешдешаранавыкаш дег Iайоалаяр .			Оаг1.221-232чул
43	Веджижев А.Декхар.	Дувзденнакъа маълшаърдар	2		дешархойдувзаденнакъамаълшаърдар			Дувцараш деша
44	Лирика.	Керда тема хъехар	1		Веджижев А. вахараникъ а цудувцарачулоацам а бовзийтар де-та; нравственникхетамбалар; ниаса,кхетадешдешаранавыкашлакхъя р			Оаг1.233-239чул
45	Классаларахъарадешар. Езаенна стих ешар	Керда тема хъехар	1		Езаенна стих ешар, наънаметтацарабезамсовбаккхар.			
46	Плиев М-С. БIехали аьрзии.	Керда тема хъехар	1		Чаккиев К. вахараникъ а цу стихай чулоацам а бовзийтарде-та;Даъхенцарабезам кхебар ; шаърадешаранавыкашлакхъяр .			Оаг1.267 дагахъа

4 7	Плиев М-С. Акха кой.	Керда тема хъехар	1		стихай чулоацам а бовзийтарде- та;Даьхенцарабезам кхебар ; шаьрадешаранавыкашлакхъяр			Оаг1.268 дагахъа
4 8	Плиев Махьмад-Сагид. Хиво вахъар.	Керда тема хъехар	3		Йоазонхочунвахараникъ а цу стихай чулоацам а бовзийтар де-та; Даьхенцарабезам кхебар ; шаьрадешаранавыкашлакхъяр	хьокхамата блицаш.		Оаг1.269 хатт.
4 9 - 5 0	Чаккиев С.Трасса.	Керда тема хъехар	2		укхстихотворенечулоацамбовзийтар де-та; даьйхоза оамалаш,гулакхаш к1оар- гаг1а довзийтар; шаьрадешаранавыкашкхъяр .			Оаг1.270- 271даг.
5 1	Дувцарахи повестахи.	Керда тема хъехар	1		укхстихотворенечулоацамбовзийтар де-та; даьйхоза оамалаш,гулакхаш к1оар- гаг1а довзийтар; шаьрадешаранавыкашкхъяр .	Таблицаш		Оаг1.271- 273хат.
5 2	Осмиев С.Нана-лаьтта.	Керда тема хъехар	1		укхстихотворенечулоацамбовзийтар де-та; даьйхоза оамалаш,гулакхаш к1оар- гаг1а довзийтар; шаьра			Оаг1.274- 275даг
5 8 - 5 9	Осмиев Х. Оакхарий.	Керда тема хъехар	2		Осмиев С.. вахараникъ а цустихотворенечулоацам а бовзийтар де-та ;метта - царабезамкхебар;шаьрадешаранавыка шкхъяр . дешаранавыкашкхъяр .			Оаг1.276- 277хат
6	Композиции сюжети	Керда тема хъехар	1		Йоазонхочунвахараникъ а цу стихай чулоацам а бовзийтар де-та;			Оаг1.280х атт.

